

UNIVERSITATEA „OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOLA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE
DOMENIUL DE DOCTORAT: TEOLOGIE

PROVOCĂRILE LUMII
CONTEMPORANE, ARGUMENT AL
MISIUNII BISERICII ORTODOXE ÎN
ACTUALITATE
(REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT)

Conducător de doctorat,

Pr. Prof. Univ. Dr. NICOLAE BRÎNZEĂ

Student-doctorand,

Pr. VOICU AURELIU

Constanța

2025

Misiunea Bisericii în lumea contemporană este una de o importanță covârșitoare, implicând nu doar proclamarea Evangheliei mântuirii și a împărăției lui Dumnezeu, ci și oferirea unui răspuns autentic la provocările și frământările societății actuale. Evanghelia adusă de Mântuitorul Iisus Hristos rămâne neschimbată, fiind temelia vieții creștine și a mântuirii, dar modul în care aceasta este transmisă necesită o profundă înțelepciune pastorală, mai ales în fața provocărilor ridicate de noile realități sociale, inclusiv de ideologiile și mișcările contemporane, precum cele asociate comunității LGBT.

De-a lungul istoriei, Biserica a fost chemată să-și împlinească misiunea de a răspândi adevărul Evangheliei în contexte diverse, culturale și etnice, fără a-și compromite mesajul original. Încă de la începuturile sale, prin lucrarea Apostolilor și a urmașilor lor, Biserica a proclamat aceeași învățătură a mântuirii, adaptând modul de exprimare la realitățile culturale ale vremurilor respective. Astăzi, această chemare rămâne valabilă, însă într-un peisaj societal din ce în ce mai complex, unde temele legate de identitatea de gen, orientarea sexuală și valorile morale sunt tot mai prezente.

În fața acestor provocări, Biserica este chemată să-și reafirme fermitatea doctrinară, bazată pe revelația divină și pe învățătura Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții. Totuși, această fermitate nu trebuie să excludă iubirea și respectul față de fiecare persoană. Biserica nu condamnă persoanele, ci caută să le aducă spre lumina adevărului, spre pocăință și mântuire, oferindu-le posibilitatea de a se regăsi în Hristos, Cel ce este *Calea, Adevărul și Viața* (Ioan 14,6).

Răspunsul Bisericii la noile provocări trebuie să fie dublu: pe de o parte, să proclame cu claritate valorile evanghelice legate de viața morală și de antropologia creștină, iar pe de altă parte, să manifeste o grijă pastorală autentică față de toți cei care se simt marginalizați sau înstrăinați. Aceasta presupune o abordare care să unească adevărul doctrinar cu iubirea pastorală, evitând atât extremismul, cât și compromisurile care ar putea submina învățătura Bisericii. Misiunea Bisericii rămâne aceea de a fi *lumina lumii* (Matei 5,14) și *sarea pământului* (Matei 5,13), chemându-i pe toți la comuniunea în Hristos. În fața noilor ideologii și curente, Biserica trebuie să își asume rolul de mărturisitor al adevărului divin, oferind lumii un model de viață bazat pe iubire, iertare și sfințenie, fără a abdica de la principiile fundamentale care o definesc. Aceasta este adevărata provocare a vremurilor noastre și chemarea neschimbată a Bisericii în orice epocă.¹

¹ Pr. Gheorghe PETRARU, *Misiologie ortodoxă*, Editura Panfilius, Iași, 2002, p. 52.

Conceptul de *Biserică* desemnează două dimensiuni esențiale: pe de o parte, Biserica ca locaș de comuniune și închinare, iar pe de altă parte, Biserica înțeleasă ca o comunitate de credincioși ai lui Hristos, uniți cu El în cadrul locașului bisericesc. Aceste două aspecte sunt profund interdependente, întrucât comunitatea credincioșilor oferă sens și semnificație locașului de închinare.

În contextul creștinismului contemporan, problematica eclesiologică ocupă un loc central. Deși Consiliul Ecumenic al Bisericilor a reușit să stabilească o bază comună de credință, axată pe dogma Sfintei Treimi, eforturile de refacere a unității Bisericii s-au confruntat cu diferențe semnificative între confesiuni, în special în privința eclesiologiei. Această situație este rezultatul rupturilor istorice din 1054 și 1517, care au condus la o îndepărtare progresivă a creștinilor de unitatea de credință, organizare și cult specifică Bisericii primare. Prin urmare, eclesiologia evidențiază provocările majore cu care se confruntă mișcările de unificare din ultimele decenii.²

Domnul Hristos S-a rugat ca Biserica Sa să rămână veșnic unită, motiv pentru care refacerea unității creștinismului reprezintă o misiune constantă pentru toate Bisericile care astăzi sunt separate. Acest ideal constituie fundamentul eforturilor generale dedicate restabilirii unității Bisericii, concretizate prin diverse conferințe și întâlniri organizate sub egida Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Cuvântul *ἐκκλησία*, tradus ca *Biserică*, provine din limba greacă clasică. Este un substantiv derivat din verbul *ἐκκαλέω*, care înseamnă *a chema*, *a invita* sau *a aduna laolaltă*. În Grecia antică, acest termen desemna adunările cetățenilor convocate de liderii comunității pentru a dezbate și rezolva diferite probleme de interes comun.³

Biserica Ortodoxă a rămas întotdeauna fidelă tradițiilor religioase și practicilor de cult transmise de Mântuitorul și de Sfinții Apostoli, tradiții care au fost ulterior îmbogățite și adaptate de Sfinții Părinți. Păstrate cu statornicie de-a lungul timpului, aceste rânduieli au fost menite să răspundă nevoilor religios-morale ale credincioșilor și să sprijine creșterea lor duhovnicească.⁴

² Antonie PLĂMĂDEALĂ, „Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție și în teologia contemporană”, în: *Studii Teologice*, anul XXIV, nr. 5-8, septembrie-octombrie, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1972, p. 374.

³ A. PLĂMĂDEALĂ, *Biserica slujitoare...*, p. 374.

⁴ A. PLĂMĂDEALĂ, *Biserica slujitoare...*, p. 375.

Prin cult, Biserica exprimă atât sentimentele, cât și ideile religioase ale credincioșilor, oferind răspuns la nevoile lor sufletești. Prin intermediul cultului divin, Biserica revarsă harul Sfântului Duh, transmite cele mai profunde învățături dogmatice și ne învață să-L cinstim pe Dumnezeu cu venerația exemplară practică de cei mai mari sfinți ai Săi.⁵

Întreaga diversitate a actelor și formelor de cult are ca scop principal împlinirea idealului de comuniune cu Dumnezeu. O dimensiune esențială a acestui proces este materia cultică, care, sfințită și binecuvântată prin rugăciune de către un episcop sau preot, îndeplinește un dublu rol. Pe de o parte, aceasta devine mijloc de transmitere a harului divin, purtătoare de putere supranaturală; pe de altă parte, funcționează ca semn simbolic, ilustrând adevărurile dumnezeiești și întipărirându-le în conștiința credincioșilor prin reprezentări concrete.

Ființa umană, limitată de natura sa, nu poate percepe și interioriza pe deplin o idee sau un adevăr de credință fără a le concretiza prin forme și expresii sensibile. De aceea, cultul Bisericii folosește obiecte tangibile care susțin credința, trezesc iubirea, hrănesc nădejdea, stimulează atenția și contribuie la unirea tuturor credincioșilor într-un singur cuget și o trăire comună a dragostei creștine.⁶

Funcția simbolico-educativă a materiei cultice are un rol secundar, deoarece scopul său principal este de natură sacramentală: transmiterea puterii sfințitoare, a harului divin și a binecuvântării lui Dumnezeu.⁷

Reflectând asupra rolului Bisericii în viața comunității, filosoful Petre Țuțea afirma: *În afara slujbelor bisericii nu există scară către cer. Templul este spațiul sacru, astfel încât și vecinătățile devin sacre în prezența lui. Știi unde poți găsi definiția omului? În biserică. Acolo ești comparat cu Dumnezeu, fiindcă exprimi chipul și asemănarea Lui. Dacă Biserica ar dispărea din istorie, istoria n-ar mai avea oameni. În biserică afli că existi. Ce pustiu ar fi spațiul dacă n-ar fi punctat de biserici.*

Această perspectivă evidențiază rolul central al Bisericii nu doar ca loc de închinare, ci și ca temelie a identității și spiritualității umane, fiind un punct de întâlnire între om și Dumnezeu și o ancoră pentru sensul existenței.⁸

În decursul timpului, despre misiunea Bisericii în lumea contemporană, în general, s-a scris. În acest domeniu, atât teologii români, cât și cei străini au realizat cercetări și studii

⁵ Prof. Dr. Nicolae NECULA, „Participarea credincioșilor laici la cult în Bisericile răsăritene”, în: *Studii Teologice*, an XXII, nr. 3-4, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1970, p. 278.

⁶ Prof. Dr. Nicolae NECULA, *Participarea credincioșilor laici la cult...*, p. 278.

⁷ Arhim. Lector Univ. Dr. Vasile MIRON, *Studii de teologie liturgică și de educație religioasă*, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, București, 2005, pp. 87-88.

⁸ Petre ȚUȚEA, *322 de vorbe memorabile ale lui Petre Țuțea*, Editura Humanitas, București, 1997, p. 23.

menite să analizeze modul în care Biserica poate răspunde provocărilor moderne. În cercetările eclesiologice, misiologice și pastorale, regăsim perspective diverse asupra rolului Bisericii ca spațiu sacru și comunitate de credință, îmbinând dimensiunile doctrinară, pastorală și simbolică cu nevoile actuale ale societății.

Sintetizând cele afirmate anterior, putem spune că, în liniile sale generale, misiunea Bisericii de a răspunde frământărilor contemporane a fost o temă de mare interes pentru cercetători. Această temă implică nu doar adaptarea mesajului Evangheliei la noile realități culturale, ci și reafirmarea valorilor creștine în fața ideologiilor care provoacă o reevaluare a antropologiei și moralei tradiționale.

În acest context, se simte nevoia unei aprofundări tematice, în sensul elaborării unei monografii care să abordeze misiunea Bisericii din perspective multiple: doctrinară, istorică, pastorală și antropologică. Aceasta ar include analiza relației dintre dogma creștină, cult și dimensiunea socială a Bisericii, reflectând asupra provocărilor contemporane precum ideologiile legate de identitatea de gen și orientarea sexuală. Elaborarea unei asemenea lucrări ar depăși perimetrul comun al analizei teologice, oferind o viziune integratoare asupra Bisericii ca fundament al identității umane și al spiritualității.

Motivația pentru care am ales această temă pentru lucrarea mea de doctorat este aceea a dorinței realizării unui studiu aprofundat, având ca obiectiv principal prezentarea misiunii Bisericii ca răspuns la frământările lumii contemporane. Voi analiza, în acest sens, relația dintre dimensiunea liturgică, misiologică, eclesiologică și simbolic-educativă a Bisericii, precum și implicațiile spirituale și sociale ale acestora, contribuind la o înțelegere mai profundă a rolului Bisericii în societatea actuală.

După cum am menționat anterior, numărul lucrărilor, studiilor și articolelor care abordează misiunea Bisericii în fața provocărilor contemporane, în special în contextul noilor ideologii și curente sociale, este relativ redus, mai ales în limba română. Aceste lucrări analizează răspunsul doctrinar și pastoral al Bisericii la frământările legate de identitatea de gen, orientarea sexuală și criza valorilor morale din societatea actuală.

Ca urmare, a fost necesară realizarea de cercetări suplimentare, inclusiv traducerea unor studii și articole din limbi străine, precum și consultarea unui corpus extins de referințe bibliografice. Acestea includ lucrări care tratează temele eclesiologice, antropologice, sociologice și dogmatice legate de misiunea Bisericii.

În cadrul lucrării de față, am realizat o cercetare detaliată asupra răspunsului Bisericii la noile provocări ideologice și sociale. Am abordat acest subiect din multiple perspective – doctrinară, pastorală, sociologică, antropologică și culturală –, cu scopul de a evidenția atât fermitatea doctrinară a Bisericii, cât și grija sa pastorală. Analiza mea integrează aspecte legate de transmiterea valorilor evanghelice, reafirmarea identității creștine și importanța unei abordări echilibrate între adevărul doctrinar și iubirea față de aproapele.

Originalitatea acestei teme constă în abordarea detaliată a misiunii Bisericii în fața provocărilor contemporane, printr-o analiză multidimensională care include perspective doctrinare, pastorale, misiologice, sociologice și culturale. Această lucrare examinează în mod deosebit interacțiunea dintre răspunsul teologic al Bisericii și noile ideologii sociale, precum cele legate de identitatea de gen, orientarea sexuală și criza valorilor morale, propunând o viziune echilibrată între fermitatea doctrinară și iubirea pastorală.

Lucrarea explorează rolul central al Bisericii ca mărturisitor al adevărului divin și promotor al valorilor evanghelice, analizând modul în care aceasta își poate îndeplini misiunea într-un peisaj societal din ce în ce mai complex. Această cercetare îmbină perspectivele doctrinare cu cele sociologice și culturale, contribuind la dezvoltarea unei înțelegeri mai profunde a provocărilor și a responsabilităților actuale ale Bisericii.

Primul capitol al lucrării, intitulat BISERICA INSTITUȚIE DIVINO-UMANĂ, explorează fundamentele teologice care subliniază rolul esențial al Bisericii în îndeplinirea misiunii divine de mântuire și reînnoire a creației. Acest capitol este divizat în următoarele subcapitole: Temeiuri teologice ale misiunii, Iisus Hristos fundamentul misiologic al Bisericii, Kerigma în propăvăduirea și mărturisirea Evangheliei, Kerygma apostolică – conceptualizare, Kerigma în Biserica Primară, Mântuitorul Iisus Hristos fundamentul kerigmatic al Bisericii, Concluzii de capitol.

În aceste subcapitole, am analizat și descris importanța fundamentală a Bisericii în misiunea divină de mântuire și reînnoire a creației, ancorată în lucrarea Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Biserica este prezentată ca spațiul reconcilierii dintre Dumnezeu și om, unde harul divin transformă viața umană într-o comuniune plină de iubire cu Dumnezeu.

Originile și unitatea Bisericii își au rădăcina în evenimentul Cincizecimii, când Duhul Sfânt s-a revărsat peste Apostoli, inaugurând misiunea universală a creștinismului. Aceasta are scopul de a uni diversitatea umanității într-o comunitate iubitoare, ce reflectă comuniunea trinitară. Textul subliniază în mod special rolul Duhului Sfânt ca principiu unificator, care

armonizează diversitatea și unitatea în viața Bisericii lui Hristos, având ca țintă finală instaurarea Împărăției lui Dumnezeu.

Perspectivile teologice propuse evidențiază natura Bisericii ca reflexie a comuniunii trinitare, integrând armonios unitatea și diversitatea. Biserica, întemeiată la Cincizecime, reflectă această comuniune perfectă, în care unitatea nu anulează diversitatea, iar diversitatea nu compromite unitatea, ci se completează reciproc într-o armonie ontologică. Viața Bisericii este modelată după relațiile Persoanelor divine din Sfânta Treime, coexistând în unitatea naturii lor. Această paradigmă a fost un ideal în primul mileniu creștin și continuă să fie esențială pentru restabilirea unității între creștini

Pogorârea Duhului Sfânt marchează nașterea Bisericii ca realitate istorică și spirituală. Limbile de foc simbolizează curățirea, iubirea și chemarea la unitate, depășind dezbinarea creată la Turnul Babel. Distincția dintre Treimea ad intra (imanentă) și Treimea ad extra (economică) arată că lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, prin energiile necreate, unește umanitatea cu viața divină, păstrând identitatea personală a fiecăruia.

Extinderea lucrării mântuitoare a lui Hristos prin Duhul Sfânt transformă Biserica într-un loc al îndumnezeirii și comuniunii profunde cu Dumnezeu. Aceasta depășește granițele dintre istorie și transcendent, dintre Biserica văzută și cea nevăzută. Limbile de foc și lucrarea Duhului Sfânt simbolizează chemarea la iubirea infinită a lui Dumnezeu, care unește toate popoarele într-o singură Biserică universală.

Această viziune teologică are implicații profunde pentru dialogul ecumenic și pentru înțelegerea Bisericii ca spațiu al iubirii divine, în care fiecare persoană este prețuită în unicitatea sa și contribuie la armonia Trupului lui Hristos. Textul afirmă că adevărata temelie a Bisericii este Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, și nu o persoană umană, precum Apostolul Petru. Dezbinările din creștinism, începând cu Marea Schismă din 1054 și continuând cu Reforma protestantă, sunt atribuite interpretării subiective a Bibliei, care, în loc să-l plaseze pe Hristos în centrul întemeierii Bisericii, a pus accentul pe lideri umani.

Capitolul al II-lea prezintă o importanță deosebită și se intitulează: BISERICA PROFETICĂ SI TRANSMITEREA CUVÂNTULUI EVANGHELIC-TEMELIA MISIUNII BISERICII, , bordează o temă deosebit de importantă în teologia eclesiologică. Profetismul în tradiția biblică este prezentat ca o chemare profundă la fidelitate față de Dumnezeu, fiind un răspuns divin la nevoile spirituale și morale ale poporului Său. Profeții, ca mesageri ai voinței divine, au jucat un rol esențial în avertizarea poporului cu privire la pericolele spirituale și

sociale ce decurgeau din abaterea de la Legea lui Dumnezeu. Mesajele profetice, caracterizate de o combinație de avertismente critice și promisiuni pline de speranță, evidențiază două atribute fundamentale ale lui Dumnezeu: dreptatea și iubirea Sa. Încercările și pedepsele profetizate nu sunt doar acte de judecată, ci și mijloace prin care Dumnezeu purifică și restaurează poporul, reînnoind relația acestuia cu Creatorul.

Acest capitol analizează, astfel, dimensiunea profetică a misiunii Bisericii, care continuă să fie o călăuză spirituală pentru credincioși, chemându-i la pocăință, la reconectare cu Dumnezeu și la o viață ancorată în valorile Evangheliei. Al doilea capitol este alcătuit din următoarele subcapitole: Profetismul, actul profetic, vocația profetică, metode misionare, Mesianism și profeție în Biserică, Evanghelistizarea, dimensiune profetică a misiunii Bisericii, Revelația Dumnezeiască – cunoaștere și comuniune cu Dumnezeu, Evanghelia, comunicarea adevărului revelat, Comuniune și Comunicare – Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie, Misiune prin Cuvântul Întrupat, Pastorația laicilor, Misiunea Bisericii în societate. Familia creștină, Valorile fundamentale ale familiei creștine, Biserica și familia creștină în societatea actuală, Misiunea externă a Bisericii, Concluzii de capitol.

În aceste subcapitole, am analizat și detaliat faptul că profetismul în tradiția biblică reprezintă o chemare profundă la fidelitate față de Dumnezeu, fiind un răspuns divin la nevoile spirituale și morale ale poporului Său. Profeții, ca mesageri ai voinței divine, au avertizat constant despre pericolele spirituale și sociale ce rezultau din îndepărtarea de Legea lui Dumnezeu. Mesajele lor, care combină critici ferme cu promisiuni pline de speranță, reflectă dreptatea și iubirea lui Dumnezeu, manifestate prin încercări și pedepse menite să purifice și să restaureze relația dintre popor și Creator.

Biserica de astăzi își împlinește misiunea prin păstrarea și transmiterea Cuvântului evanghelic și prin perpetuarea viziunii profetice. În această perspectivă, Biserica profetică devine fundamentul misiunii sale, chemând credincioșii la o relație vie și autentică cu Dumnezeu, la pocăință sinceră și la trăirea în conformitate cu învățătura lui Hristos. Transmiterea Cuvântului nu este doar o activitate teoretică, ci un mijloc prin care Dumnezeu îi călăuzește pe oameni spre renaștere spirituală și o viață în har și adevăr.

Instituția profetică, înrădăcinată în istoria mântuirii, ocupă un loc central în planul divin al salvării omenirii. De la Ilie, simbol al fidelității față de Dumnezeu, până la profeții exilului, precum Ieremia și Agheu, acești trimiși ai Domnului au îndemnat Israelul la pocăință și au vestit venirea lui Mesia. Chiar și pedepsele și exilurile, deși dureroase, au fost înțelese ca

instrumente pedagogice divine, destinate să restaureze poporul în harul lui Dumnezeu și să împlinească promisiunile Sale.

Astăzi, misiunea Bisericii continuă să transmită lecții universale despre iubirea divină, suveranitatea lui Dumnezeu asupra istoriei și speranța restaurării în cadrul Împărăției Sale. Profeții și predicatorii contemporani sunt exemple vii de curaj, credință și fidelitate, reamintind fiecărei generații că viața autentică își are centrul în relația cu Dumnezeu și în ascultarea de Cuvântul Său.

Vechiul Testament, ca sursă fundamentală a înțelepciunii iudaice și creștine, oferă un context profetic și evanghelic bine definit. Structurat în Tora (Lege), Nevi'im (Profeți) și Ketuvim (Scrieri), el descrie relația profundă dintre Dumnezeu și poporul Său, Israel, extinzând această viziune asupra destinului întregii umanități. De la relatarea creației din Geneză, care subliniază suveranitatea și atotputernicia lui Dumnezeu, până la profețiile despre răscumpărare și pocăință, Vechiul Testament îndeamnă omul să trăiască în ascultare și comuniune cu Dumnezeu.

Păcatul original, ilustrat prin căderea lui Adam și a Evei, a adus suferința în lume, dar a deschis calea pentru promisiunea răscumpărării și mântuirii. Astfel, Biserica de astăzi, ancorată în tradiția profetică și în Cuvântul evanghelic, continuă să transmită mesajul mântuirii, chemând fiecare om să refacă o relație autentică cu Dumnezeu, să trăiască potrivit învățaturii lui Hristos și să aspire la o viață plină de speranță și restaurare în Împărăția Sa.

Capitolul al treilea al lucrării: MISIUNEA BISERICII ÎN LUMEA CONTEMPORANĂ: O PARADIGMĂ MISIONARĂ MODERNĂ, explorează dimensiunea religioasă și socială a Bisericii Ortodoxe, subliniind rolul său esențial în societatea actuală.

Biserica Ortodoxă este prezentată ca o instituție religioasă și socială, având o fundație solidă, pusă de Domnul nostru Iisus Hristos. Structura sa religioasă bine definită asigură păstrarea și transmiterea învățaturii autentice și a tezaurului doctinal prin intermediul ierarhiei eclesiastice. Această dimensiune doctinală este completată de funcția sa socială, prin care Biserica acționează ca o comunitate organizată, în care credincioșii trăiesc conform unor legi și reguli specifice.

Această dualitate permite Bisericii Ortodoxe să își asume o misiune profundă în lumea contemporană, oferind răspunsuri la nevoile spirituale, morale și sociale ale credincioșilor, rămânând în același timp fidelă tradiției sale milenare.

Al treilea capitol este alcătuit din următoarele subcapitole: Secularizarea în parohie și misiunea preotului, Coordonate istorice ale misiunii parohiei ortodoxe române în trecut și astăzi, Activitatea filantropică a Bisericii, Provocări ale postmodernității la nivelul parohiei, Prozelitismul și efectele sale asupra societății, Globalizarea, Familia, Mass-media, Preotul în spital, Întărirea și susținerea suferinzilor prin cuvânt, Misiunea preotului de caritate în spital, Cultul divin și misiunea lui în alinarea suferinței, Fundamentele Antropologiei Erotice în Misiunea Bisericii: O Perspectivă asupra Comunităților LGBTQ, Situații-limită dilematice în misiunea bisericii, Considerații biblice privind homosexualitatea, Dintotdeauna omul a încercat să-și justifice păcatul, O aberație sexuală, Concluzii de capitol.

Biserica Ortodoxă, fundamentată de Iisus Hristos, reprezintă o instituție cu dublă dimensiune – religioasă și socială – având misiunea de a păstra și transmite învățăturile și valorile creștine. Aceasta funcționează atât ca păstrătoare a tradiției doctinare, prin ierarhia sa religioasă, cât și ca o comunitate socială în care credincioșii împărtășesc aceeași credință și respectă legile și regulile bisericești. Esența Bisericii se regăsește în unitatea dintre cler și popor, unite în jurul celor șapte Sfinte Taine, având ca scop mântuirea sufletului și unirea cu Dumnezeu.

Un aspect central al structurii Bisericii îl constituie parohia, o comunitate locală esențială, organizată în jurul Sfintei Liturghii, care reprezintă nucleul vieții liturgice și comunitare. Parohia nu este doar un loc fizic de adunare, ci un spațiu sacru în care credincioșii trăiesc comuniunea în Hristos și își exprimă unitatea prin împărtășirea Trupului și Sângelui Domnului. Dimensiunea liturgică a parohiei o face un element esențial al vieții bisericești.

Totuși, contextul contemporan aduce numeroase provocări pentru parohie. În mediul rural, unde parohia tradițională avea un rol vital în menținerea credinței, efectele secularizării și ale regimului comunist au slăbit legătura dintre credincioși și comunitate. În mediul urban, parohiile se confruntă cu migrația, anonimatul și pierderea coeziunii comunitare, ceea ce adesea face ca relațiile dintre preot și credincioși să fie mai formale și impersonale. Această situație amplifică criza religioasă și identitară. Rolul preotului este esențial în revitalizarea parohiei. El trebuie să fie un părinte spiritual care păstorește cu grijă toate categoriile de credincioși – tineri, copii, bătrâni și persoane marginalizate. Misiunea sa implică consolidarea unei comunități unite, depășirea diviziunilor interne și integrarea tuturor membrilor în viața spirituală și socială a parohiei. Preotul are datoria de a iniția proiecte comune care să răspundă

nevoilor concrete ale comunității, cum ar fi sprijinirea săracilor și bolnavilor, integrarea celor excluși și promovarea unei vieți bazate pe solidaritate și iubire creștină.

Această abordare subliniază importanța parohiei ca element vital al Bisericii și necesitatea adaptării sale la provocările lumii contemporane, păstrându-și în același timp rădăcinile profunde în tradiția și învățătura creștină.

Capitolul al patrulea al lucrării: MISIUNEA BISERICII – O PERSPECTIVA ASUPRA COMUNITĂȚILOR LGBTQ+ ÎN CONTEXTUL DIALOGULUI TEOLOGIC ȘI PASTORAL, abordează una dintre provocările majore ale Bisericii Ortodoxe în societatea contemporană: dialogul cu comunitățile LGBTQ+.

Al patrulea capitol este alcătuit din următoarele subcapitole: Religia Creștină și Homosexualitatea: O Analiză a Relației cu Biserica, Hermeneutica mișcării homosexuale, Homosexualitatea este condamnată în sfânta scriptură, Implicațiile pentru biserică, Biserica trebuie să condamne păcatul homosexualității, Biserica trebuie să convertească homosexualii, Biserica trebuie să se confrunte cu eroarea, Biserica trebuie să se curețe singură, Provocări contemporane în relația dintre Biserică și comunitățile LGBTQ+, Abordări pastorale și misiologice față de comunitățile LGBTQ+, Biserica în raport cu politicile sociale și discursul public, Propuneri pentru o misiune teologică contextualizată, Concluzii de capitol.

Biserica Ortodoxă privește sexualitatea ca pe un dar divin, destinat să fie trăit în limitele binecuvântate ale căsătoriei, văzută ca o uniune sacramentală între un bărbat și o femeie, având drept scop desăvârșirea spirituală și comuniunea în dragoste. În afara acestui cadru, orice manifestare a sexualității este considerată o abatere de la chemarea la sfințenie, fie că este heterosexuală sau homosexuală. Cu toate acestea, Biserica Ortodoxă încurajează un dialog deschis și respectuos față de toate categoriile sociale, inclusiv față de comunitățile LGBTQ+. Scopul acestui dialog nu este condamnarea, ci îndrumarea fiecărei persoane spre viața în Hristos, într-o comuniune de iubire și vindecare.

În fața provocărilor modernității, Biserica este chemată să dezvolte o pastorație care să reflecte atât adevărul teologic, cât și compasiunea divină. Acest lucru presupune o abordare pastorală plină de iubire, înțelegere și respect față de fiecare persoană, care se află în căutarea adevărului sau trăiește în afacerea învățăturii tradiționale. Biserica nu condamnă persoanele, ci le cheamă la pocăință și restaurare în Hristos. Păcatul este perceput ca o deformare a relației omului cu Dumnezeu, iar atracția față de același sex este văzută ca o formă de dezordine care necesită vindecare și restaurare.

În același timp, Biserica este chemată să rămână fidelă Tradiției și să adapteze limbajul și abordările misionare pentru a face mesajul Evangheliei accesibil și relevant într-o lume aflată într-o continuă schimbare. Biserica Ortodoxă trebuie să fie lumina lumii și sarea pământului, oferind un model de viață în Hristos, care aduce împlinire și sens tuturor oamenilor, indiferent de provocările cu care se confruntă.

Astfel, misiunea Bisericii Ortodoxe în contextul contemporan rămâne aceea de a fi un martor al adevărului evanghelic și un loc al iubirii, înțelegerii și vindecării pentru toți cei care caută comuniunea cu Dumnezeu, chemându-i pe toți la o viață de sfințenie și iubire în Hristos.

Concluzii

Rolul fundamental al Bisericii în lucrarea mântuirii și reînnoirii creației este indisolubil legat de dinamica Sfintei Treimi: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Această misiune transcende dimensiunea temporală și spațială, fiind o continuare a acțiunii mântuitoare a lui Dumnezeu în lume, care se manifestă prin harul Duhului Sfânt. Biserica este astfel concepută ca spațiul primordial al reconcilierii ontologice dintre Dumnezeu și om, în care harul dumnezeiesc activează o transformare profundă a ființei umane, prin participarea la viața trinitară în comuniune de iubire.

Nașterea Bisericii, cuprinsă teologic și istoric în evenimentul Cincizecimii, marchează momentul în care Duhul Sfânt s-a revărsat asupra Apostolilor, inaugurând misiunea universală a creștinismului. Această misiune vizează unificarea diversității umanității într-o comunitate eclesială ce reflectă însăși comuniunea intertrinitară, un model ontologic și etic pentru viața comunității creștine. În acest cadru, Duhul Sfânt funcționează ca principiul unificator, reconciliind pluralitatea în unitate și consolidând astfel identitatea Bisericii ca Trup al lui Hristos, în anticiparea și instaurarea Împărăției lui Dumnezeu.

Unul dintre cele mai profunde paradigme teologice ce definesc natura Bisericii este tensiunea armonioasă dintre unitate și diversitate, reflectând astfel modelul ontologic al Treimii. Biserica, întemeiată la Cincizecime, întruchipează această comuniune perfectă, în care unitatea nu suprimă pluralitatea, iar diversitatea nu subminează coeziunea. Mai degrabă, acestea se susțin reciproc, generând o armonie ontologică și teleologică ce constituie esența vieții eclesiale.

Această viziune ontologică se sprijină pe distincția clasică dintre Treimea immanentă (ad intra), referindu-se la relațiile interpersonale ale Persoanelor divine în Dumnezeu Însuși, și Treimea economică (ad extra), care exprimă manifestarea activă a Sfintei Treimi în istoria mântuirii. În același mod, Biserica exprimă o realitate care transcende simpla instituție vizibilă, devenind un spațiu în care viața divină este participată prin energiile necreate, fără a suferi alterarea identității personale a membrilor săi.

Evenimentul Cincizecimii are o importanță capitală atât în perspectivă istorică, cât și teologică, fiind momentul de cristalizare a Bisericii ca subiect activ al lucrării mântuitoare. Pogorârea Duhului Sfânt asupra Apostolilor, însoțită de manifestarea simbolică a limbilor de foc, semnifică curățirea, iubirea și chemarea către unitate, în contrast cu dezbinarea provocată de Turnul Babel. Astfel, Biserica este investită cu o misiune ce transcende particularitățile etnice, lingvistice și culturale, apelând la o universalitate care anticipează restaurarea întregii umanități în comuniune cu Dumnezeu.

Lucrarea mântuitoare a lui Hristos, extinsă prin activitatea Duhului Sfânt, transformă Biserica într-un spațiu sacramental al îndumnezeirii (theosis), în care credincioșii participă la viața divină. Această dimensiune teandrică (divino-umană) a Bisericii depășește dualismul dintre temporal și etern, dintre vizibil și invizibil, afirmând unitatea profundă dintre planurile realității. Biserica, prin Taine și viața sa liturgică, devine locul în care ființa umană este transfigurată, iar comuniunea trinitară devine experiență actuală și vie.

Fundamentul teologic al Bisericii este reprezentat de Hristos ca Fiul întrupat al lui Dumnezeu, iar nu de orice autoritate umană, cum ar fi Apostolul Petru. Diviziunile creștinismului, precum Marea Schismă din 1054 și Reforma Protestantă, sunt interpretate ca efecte ale unor hermeneutici subiective care au deplasat centrul întemeierii Bisericii de la Hristos la lideri umani. În acest context, tradiția Bisericii răsăritene reafirmă fidelitatea față de Revelația divină, menținând o viziune integrată a creației, Bisericii și lui Hristos, și respingând orice formă de autonomizare a lumii materiale față de Dumnezeu.

Profetismul biblic constituie o dimensiune esențială a vocației Bisericii, reprezentând chemarea la fidelitate față de Dumnezeu și răspunsul divin la realitățile spirituale și morale ale poporului ales. Profeții au fost mesageri ai dreptății și iubirii divine, avertizând cu privire la consecințele îndepărtării de Lege, dar și proclamând speranța restaurării. Misiunea profetică continuă prin transmiterea Cuvântului evanghelic, chemând la pocăință, o relație autentică cu Dumnezeu și trăirea conform învățăturii lui Hristos. Aceasta nu este o activitate pur teoretică,

ci un instrument dinamic prin care harul divin conduce la transformarea personală și comunitară.

Vechiul Testament, organizat în Tora, Nevi'im și Ketuvim, oferă cadrul inițial al relației dintre Dumnezeu și umanitate, precum și orientarea etică și spirituală pentru viața poporului. Prin relatarea creației, a păcatului originar și a promisiunilor mesianice, el pregătește scena pentru misiunea desăvârșită în Noul Testament. Biserica, ancorată în această tradiție revelată, își continuă vocația misionară, chemând fiecare persoană la reconciliere și comuniune cu Dumnezeu.

Biserica Ortodoxă este o instituție cu dublă dimensiune, religioasă și socială, fundamentată de Hristos, menită să păstreze tezaurul credinței și să organizeze viața spirituală a credincioșilor prin structurile sale, în special parohia. Aceasta din urmă reprezintă celula vitală a vieții ecleziale, fiind nucleul unde Sfânta Liturghie — actul central al comuniunii — se desfășoară. Parohia constituie un spațiu sacru, în care credincioșii experimentează comuniunea euharistică și unitatea în Hristos.

În epoca contemporană, parohiile se confruntă cu provocări majore: secularizarea, migrația, urbanizarea rapidă, anonimatul și pierderea coeziunii comunitare, care adesea afectează calitatea relațiilor pastorale și coeziunea spirituală. În aceste condiții, rolul preotului este determinant pentru revitalizarea vieții comunitare, prin construirea unei comuniuni reale, asumarea responsabilităților pastorale și sociale, și promovarea implicării active a tuturor membrilor comunității.

Biserica este chemată să reînnoiască și să integreze dimensiunea diaconal-filantropică în activitățile sale, transpunând-o dincolo de filantropie simplă, în sfera teologică și eclezială a diaconatului. Astfel, diaconia devine o expresie esențială a comuniunii euharistice și un răspuns autentic la nevoile sociale ale comunității.

În fața complexității sociale actuale, inclusiv a dialogului cu comunitățile LGBTQ+, Biserica trebuie să manifeste fidelitate față de Tradiție, în același timp adoptând o pastorală a iubirii, compasiunii și respectului, care să îndrepte spre vindecare și reconciliere.

Din perspectiva teologică ortodoxă, sexualitatea este un dar divin, parte a planului creației, înrădăcinată în complementaritatea bărbat-femeie, simbolizând unitatea și comuniunea profundă dintre Hristos și Biserică. Taina Căsătoriei reprezintă cadrul

binecuvântat în care această complementaritate se manifestă, având atât un scop spiritual, cât și procreativ.

Biserica respinge manifestările sexuale în afara cadrului sacramental, considerându-le abateri de la chemarea la sfințenie, însă nu condamnă persoanele pentru orientarea lor, ci le invită la pocăință, vindecare și restaurare. În acest sens, pastorația devine un demers de iubire și dialog, echilibrând fermitatea doctrinară cu compasiunea.

Sfânta Scriptură, inspirată de Duhul Sfânt și păstrată în canonul stabilit de Biserică, constituie fundamentul Revelației, complementat de Sfânta Tradiție. Interpretarea acesteia necesită o aprofundare teologică riguroasă și o îndrumare duhovnicească avizată, pentru a evita subiectivismul și a asigura transmiterea fidelă a mesajului divin.

Evangelia este centrul vieții liturgice și misiunii Bisericii, chemând la credință, pocăință și comuniune cu Hristos. Prin Tainele sale, Biserica oferă cadrul în care mântuirea, deja realizată obiectiv prin Jertfa lui Hristos, se actualizează în viața fiecărui credincios, conducând la îndumnezeirea ființei umane.

În întregul său traseu istoric și teologic, Biserica se relevă ca Trupul tainic al lui Hristos, o comunitate sacramentală a credincioșilor care participă la viața divină prin har. Ea este, simultan, o realitate vizibilă și spirituală, o instituție și o comunitate, un spațiu al sfințirii, vindecării și creșterii în credință.

Misiunea Bisericii transcende dimensiunile istorice și dogmatice, implicând un angajament pastoral autentic în fața provocărilor lumii contemporane, inclusiv față de diversitatea socială și culturală. Prin fidelitatea față de Tradiție și deschiderea dialogică, Biserica rămâne un martor al adevărului și un izvor de iubire, speranță și comuniune, chemând toate sufletele la viață în Hristos și la participarea la Împărăția lui Dumnezeu.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse biblice

1. *** , *Biblia sau Sfânta Scriptură*, (Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului sprijinit pe numeroase alte osteneli, tipărită cu binecuvântarea și prefața Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române), Editura IBMBOR, București, 2001.

2. *** , *Biblia sau Sfânta Scriptură*, tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române cu aprobarea Sfântului Sinod, Editura IBMBOR, București, 2013.

3. *** , DEX, Editura Teora 2004

B. Surse patristice

1. *** , Canonul Ortodoxiei, I, Canonul Apostolic al primelor secole, Editura Deisis, Sibiu, 2008.

2. *** , Catechisme de l'Eglise Catholique, Mame/Plon, Paris, 1992.

3. *** , Liturgia Sfântului Ioan Gură de Aur, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.

4. *** , Liturghier, Editura EIBMBOR, București, 2000.

5. *** , MOLITFELNIC, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.

6. *** , Statutul de funcționare al Bisericii Ortodoxe Române, art. 52, al. 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2008.

7. SF. AMBROZIE DE LA OPTINA, Sfaturi pentru familia creștină, Editura Platytera, 2005.

8. SF. IOAN GURĂ DE AUR, Cateheze baptismale, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2003.

9. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, Omilii la Matei (Scrieri. Partea a III-a), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, omilia IV,9.

10. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, Predici la sărbători împărătești și Cuvântări de laudă la sfinți, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.
11. SFÂNTUL LUCA, Arhiepiscopul Crimeii, Am iubit pătimirea, traducere din limba rusă de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, Editura Sofia, București, 2006.
12. SFÂNTUL MACARIE EGIPTEANUL, Omilii duhovnicești, colecția Părinți și scriitori bisericești, vol. 34, Omilia a XLVIII-a., Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
13. SFÂNTUL NECTARIE DE EGHINA, Despre Preoție, Editura Sofia, București, 2008.
14. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, Asceticele, Părinți și scriitori bisericești, vol. 18, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989.
15. CUVIOSUL IUSTIN POPOVICI, Viața și minunile, traducere de Branko I. Draghișă, Editura Sophia, București, 2008.

C. Cărți, volume, articole

1. MORARU Adela, „*Social Perception of Homosexuality in Romania*”, în: *Procedia – Social and Behavioral Science*, 5/2010, Editura Elsevier.
2. KONDAKOV Alexander, „*The Silenced Citizens of Russia: Exclusion of Non-Heterosexual Subjects from Rights-Based Citizenship*”, în: *Social & Legal Studies*, 23/2014, 2, Editura Routledge.
3. SCHMEMANN Alexandre, *Euharistia – Taina Împărăției*, Editura Anastasia, București, 1999.
4. CARREL Alexis, *Eseu asupra rugăciunii, prezentare, traducere și adaptare de Teofil Teodorescu*, Editura Ars Docendi – Universitatea din București, București, 2004.
5. YANNOULATOS Anastasios, *Mission in Christ's Way*, Editura Holy Cross Orthodox, 2018.
6. TACHIANOS Anthony-Emil N., *Sfinții Chiril și Metodie și culturalizarea slavilor*, Editura Sofia, București 2002.
7. PLĂMĂDEALĂ Antonie, „*Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție și în teologia contemporană*”, în: *Studii Teologice*, anul XXIV, nr. 5-8, septembrie-octombrie, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1972.

8. ICA Arhid. lect. dr. Ioan jr., *Misiune și mărturie creștină*, Editura Universității Lucian Blaga, Sibiu, 2010.
9. PETRESCU Arhiepiscop Dr. Teodosie, „*Creația și Providența în Cartea Psalmilor*”, în: Revista Mitropolia Moldovei și Sucevei, Iași, an. LXII, nr. 3, Editura Mitropolia Moldovei și a Sucevei, Iași, 1986.
10. MIRON Arhim. Lector Univ. Dr. Vasile, *Studii de teologie liturgică și de educație religioasă*, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, București, 2005.
11. DESEILLE Arhim. Placide, *Ce este Ortodoxia? Cateheze pentru adulți*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004.
12. MICLE Arhim. Veniamin, „*Citirea și interpretarea Sfintei Scripturi, după Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur*”, în: revista Ortodoxia, nr 2, anul 1980, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1980.
13. BOBRINSKOY Boris, *Taina Bisericii*, Editura Parmos, Cluj-Napoca, 2002.
14. BAER Brian James, *Other Russias. Homosexuality and the Crisis of Post-Soviet Identity*, Editura Palgrave Macmillan, New York 2009.
15. HEYWARD Carter, *Touching Our Strengh, The Erotic Power and the Love of God*, Editura Harper, San Francisco, 1989.
16. YUAN Christopher, *Holy Sexuality and the Gospel: Sex, Desire, and Relationships Shaped by God's Grand Story*, Editura Multnomah, 2018.
17. YANNARAS Christos, *Libertatea moralei*, Editura Anastasia, București, 2002.
18. TOROCZKAI Ciprian Iulian, *Misiunea bisericii ortodoxe, ieri și azi*, Editura Astra Museum, Sibiu, 2016.
19. CORNÎTESCU Constantin, „*Fericitul Augustin despre Sfântul Duh*”, în: Studii Teologice, Nr. 3-4, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1983.
20. NOICA Constantin, *Jurnal filosofic*, Editura Humanitas, București, 1990.
21. IONIȚĂ Diac Dr. Viorel, „*Raportul dintre Scriptură si Tradiție în hotărârile Sinoadelor ecumenice*”, în: Revista Ortodoxia nr 2, anul 1980, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1980.
22. BLOESCH Donald G., *Jesus Christ: Savior & Lord*, Editura Intervarsity Pr, 1997.
23. PLĂMĂDEALĂ Dr. Antonie, „*Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, în Sfânta Tradiție și în teologia contemporană*”, în: Studii Teologice, an XXIV, nr. 5-8, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1972.

24. OCOLEANU Dr. Picu, „*Diaconie fără diaconat? Pledoarie pentru restaurarea caracterului sacramental al lucrării diaconale*”, în: Mitropolia Olteniei, an LVI, nr. 1-4, 2004.
25. ABRUDAN Dumitru, „*Vechiul Testament în scrierile Fericitului Augustin*”, în: Studii Teologice, nr. 3-4, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1963.
26. JACOB Edmond, *Vechiul Testament*, Editura Humanitas, București, 1993.
27. ROMANO Eugen Safta, *Arhetipuri juridice în Biblie*, Editura Polirom, Iași, 1997.
28. JOSEPHUS Flavius, *Antichități Iudaice*, Editura Hasefer, București 2007.
29. ZAMBONINI Franca, *Tereza de Calcutta, Creionul lui Dumnezeu*, Editura Pauline, Iași, 2003.
30. TUDOR Genoveva , *Bolile homosexualilor. Un documentar medical la zi*, Editura Christiana, București, 2001.
31. PATRONUS George P., *Αγία Γραφή και ιεραποστολή*, Editura Δόμος, 2001.
32. MANTZARIDIS Georgios, *Globalizare și universalitate*, Editura Bizantină, București, 2002.
33. ȘANTA Gheorghe, *Valorile creștine în educația morală a adolescentului*, Editura CSC, Cluj-Napoca, 2004.
34. GREENFIELD Gui, *Homosexuality*, în „*Holman Bible Dictionary*”, Editura Nashville-Tennessee, 1991.
35. ZORGDRAGER Heleen, „*Homosexuality and hypermasculinity in the public discourse of the Russian Orthodox Church: an affect theoretical approach*”, în: International Journal of Philosophy and Theology 74/2013, 3, Editura Springer, 2013.
36. ANDRUTSOS Hristu, *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene*, Editura Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1930
37. SAVIN Ioan Gh., *Iconoclaști și apostazi contemporani*, Editura Anastasia, București, 1995.
38. ICĂ Ioan , „*Dilema socială a Bisericii Ortodoxe Române: radiografia unei probleme*”, în: Studii Teologice, an XXIV, nr. 5-8, Editura Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, 1972.
39. ICĂ Ioan , MAKANI Germano, *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente, documente, analize, perspective*, Editura Sibiu, 2002.
40. MIHĂLCESCU Irineu, Mitropolitul Moldovei, *Catehismul creștin ortodox*, Editura Credința Noastră, București, 1990.

41. ALISON James, *Faith Beyond Resentment: Fragments Catholic and Gay*, Editura Publish Drive, London, 2001.
42. STAMOOLIS James J., *Eastern Orthodox Mission Theology Today*, Editura Orbis Books, 1986,.
43. VERNETTE Jean, *Sectele*, Editura Meridiane, București, 1996.
44. LARCHET Jean-Claude, *Terapeutica bolilor spirituale*, Editura Sofia, București, 2006.
45. LEE Justin, *Torn: Rescuing the Gospel from the Gays-vs.-Christians Debate*, Editura Jericho Books, New York – Boston – Nashville, 2013.
46. CÂRSTOIU Justinian, *Profeții mesianice*, Editura Sigma, București, 2006.
47. KAHLINA Katja, „*Local histories, European LGBT designs: Sexual citizenship, nationalism, and Europeanisation in post-Yugoslav Croatia and Serbia*”, în: Women's Studies International Forum, 49/2015, Editura Pergamon Press.
48. OCOLEANU Lect. univ. dr. Picu, „*Misiunea Bisericii prin slujirea socială*”, în: Studii Teologice, an I, nr. 3, 2005.
49. CORNÎTESCU Magistrand Constantin, „*Fericitul Augustin despre Sfântul Duh*”, în Studii Teologice, Nr. 3-4, 1983.
50. VOICU Mălina, *România religioasă. Pe valul european sau în urma lui?*, Editura Institutul European, 2007.